

GRAĐANSKO UČEŠĆE MLADIH

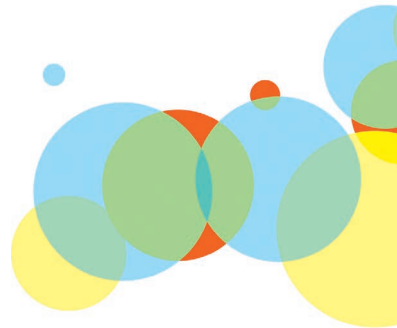
U PROCESU KREIRANJA I DONOŠENJA ODLUKA

Na osnovu **Strategije za mlade 2017-2021** aktivna demokratizacija crnogorskog društva, nužno podrazumijeva postojanje aktivne građanske participacije. Omladinsko učešće predstavlja društveni angažman i aktivizam mladih, aktivno učešće mladih u rješavanju za njih relevantnih pitanja i donošenju odluka kako u lokalnim zajednicama, tako i na nacionalnom nivou. Taj društveni angažman ostvaruje se na različite načine - kroz rad u političkim partijama, organizacijama civilnog društva, učeničkih i studentskih organizacija, putem volonterskog rada ili kroz neki drugi oblik formalnog ili neformalnog građanskog udruženja.

Prema Strategiji za mlade 2017 – 2021. Godine, postoje dvije vrste građanskog učešća mladih:

- **„Propisano“ građansko učešće kroz mehanizme koje nudi i traži Vlada**
- **“Samoinicijativno“ građansko učešće kada je inicijativa potekla od građana**

Na lokalnom nivou najznačajniji oblici građanskog učešće mladih su: inicijativa, građanska inicijativa, zbor građana, referendum (mjesni i opštinski) i drugi oblici izjašnjavanja i odlučivanja utvrđeni statutom. Pored oblika neposrednog odlučivanja i izjašnjavanja, mladi i građani mogu učestvovati u ostvarivanju lokalne samouprave i putem peticija, predloga i žalbi, u skladu sa statutom opštine.

PROPISANO GRAĐANSKO UČEŠĆE MLADIH:

Javna rasprava je najčešći mehanizam uključivanja mladih u procese odlučivanja i organizuje se radi dobijanja informacija od strane zainteresovanih strana prilikom pripreme zakona i strategija. U tom periodu građani mogu svoje inicijative, predloge, sugestija i komentare dostaviti organima vlasti pismeno ili usmeno, a na centralnoj javnoj raspravi i putem ličnog prisustva i direktnog učešća.

Da bi se učestvovalo na javnoj raspravi mladi ne moraju biti dio neke organizacije ili institucije, niti ispunjavati bilo koje uslove. Zakonski akti i strateška dokumenta, koji se direktno odnose na mlade, a zbog kojih se održavaju javne rasprave, su:

- **Zakon o mladima**
- **Strategija za mlade koju prati Akcioni plan za sprovođenje Strategije**
- **Programi kojim se utvrđuju operativni ciljevi i aktivnosti za rješavanje određenog problema u oblasti društvene brige o mladima**
- **Lokalni akcioni plan za mlade koji se donose na nivou opština**

Za više informacija o javnoj raspravi, kao najčešćem mehanizmu uključivanja mladih u procesu odlučivanja, možete pogledati na: <http://eusluge.euprava.me/eParticipacija/Rasprave/>

UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA

Radne grupe se formiraju na prijedlog institucija sa ciljem pripreme i izrade određenog normativnih akata ili projekata i programa uz učestvovanje okupljanja stručnih i kredibilnih ljudi u određenoj oblasti, a podrazumijevaju zajednički rad na kreiranju javnih politika sa ciljem ostvarivanja zajedničkog interesa. Da bi mladi učestvovali u radnim grupama, oni moraju biti predloženi od strane NVO i ispunjavati tri uslova i to:

- 1) da imaju prebivalište u Crnoj Gori,**
- 2) da posjeduju iskustvo u oblasti na koju se odnosi pitanje koje sagledava ili normativno uređuje radno tijelo i**
- 3) nije član političke partije, funkcioner, državni službenik ili namještenik**

Za više informacija o načinu funkcionisanja i formiranja radnih grupa, kao i o učešću NVO u radnim grupama koje obrazuju organi državne uprave u procesu izrade akata, možete pogledati na:
<http://eustluge.euprava.me/eParticipacija/RadneGrupe/>

SAVJET ZA MLADE

Radi podsticanja razvoja omladinske politike Ministarstvo sporta i mladih obrazuje Savjet za mlade, kao stručno i savjetodavno tijelo. Reprezentativni savez nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku predlaže dva člana Savjeta za mlade, od kojih je najmanje jedan iz reda mladih, i biraju se na period od jedne godine. Ako reprezentativni savez nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku nije obrazovan, dva člana Savjeta za mlade, od kojih je najmanje jedan iz reda mladih, predlažu nevladine organizacije koje sprovode omladinsku politiku, a biće izabran onaj koji ima najveću podršku tih nevladinih organizacija i biraju se putem Javnog poziva koji objavljuje Ministarstvo.

Članovi Savjeta za mlade koje predlažu nevladine organizacije koje sprovode omladinsku politiku su lica koja imaju podršku najvećeg broja nevladinih organizacija i biraju se putem javnog poziva koji objavljuje Ministarstvo.

Za više informacija o razvoju omladinske politike u Crnoj Gori kao i načinu funkcionisanja Savjeta za mlade pogledati na: http://www.ms.gov.me/ministarstvo/direktorat_za_mlade/

LOKALNI SAVJET ZA MLADE

Lokalni savjet za mlade se obrazuje na nivou opština, kao stručno-savjetodavno tijelo. Lokalni savjet za mlade čine predstavnici organa opštine nadležnog za omladinsku politiku i nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku. Najmanje jedan član savjeta je predstavnik nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku, koji se bira putem javnog poziva, a biće izabran onaj koji ima podršku najvećeg broja tih nevladinih organizacija.

Za više informacija o obrazovanju i načinu funkcionisanja savjeta za mlade, kao stručno-savjetodavnog tijela pogledati na: http://www.ms.gov.me/ministarstvo/direktorat_za_mlade/

OMLADINSKI SERVISI

Za sprovođenje omladinskih aktivnosti i omladinskog rada obrazuju se omladinski servisi tj. omladinski klub i omladinski centar i to od strane Ministarstva ili opštine, uz mogućnost obrazovanja istih od strane drugih subjekta koji sprovode omladinsku politiku. Podzakonskim aktom biće uređen način funkcionisanja omladinskih servisa kao prostora u kojima mladi stiču kompetencije i znanja sa ciljem poboljšanja njihovog društvenog položaja i osnaživanja u procesu osamostaljivanja i prelaska u odraslo doba.

Za više informacija o obrazovanju, načinu funkcionisanja i aktivnostima omladinskih servisa pogledajte Zakon o mladima (član 24), dok na zvaničnom sajtu Omladinskog centra Podgorica - <http://ocpg.me/> i facebook stranici omladinskog kluba Budva - <https://www.facebook.com/omladinskiklubbudva/> možete pogledati aktivnosti koje sprovode ova dva servisa.

UČENIČKI PARLAMENT

Kroz učešće u njegovom radu mladi se uče uvažavanju različitosti, kulturi dijaloga i ostalim vrednostima demokratije, a u cilju razvijanja inicijative, samostalnosti, discipline i odgovornosti učenika prema Zakonu o opštem obrazovanju i vaspitanju Crne Gore.

Ovlašćenja i način rada učeničkog parlamenta bliže se utvrđuju statutom škole, a predstavnici se biraju na osnovu poziva odjeljenjskih starješina upućenog svim učenicima.

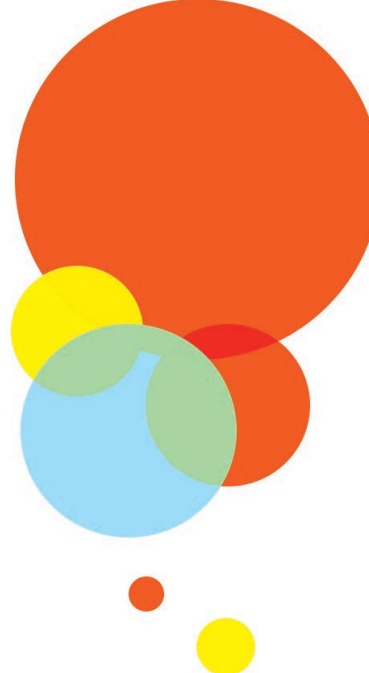
Za više informacija o učeničkom parlamentu, njegovoj ulozi i značaju postojanja možete pogledati na zvaničnim sajtovima osnovnih i srednjih škola na teritoriji Crne Gore ili se informisati u pedagoškoj službi i odjeljenjskoj starješine.

STUDENTSKI PARLAMENT

Studentski parlament je institucionalni oblik organizovanja studenata, koji je autonoman u svom radu i ovlašćen za zastupanje i zaštitu prava i interesa studenata. Studentski parlament obrazuje se u ustanovi.

Pravo da biraju i da budu birani imaju svi student Univerziteta, koji u akademskoj godini u kojoj se bira novi saziv Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore, imaju regulisan status na svojoj univerzitetskoj jedinici, odnosno studenti osnovnih, specijalističkih i magistarskih studija. Izbori za članove Skupštine Studentskog parlamenta organizuju se svake dvije godine, a raspisuje ih predsjednik Studentskog parlamenta.

Za više informacija o ovom institucionalnom obliku organizovanja studenata, izboru, načinu funkcionisanja i novostima pogledati na zvaničnim sajtovima: Studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore <http://www.spucg.ucg.ac.me/>; Univerziteta Donja Gorica <https://www.udg.edu.me/> i zvaničnoj fb stranici Univerziteta Mediteran: @st.parlament

EPARTICIPACIJA

eParticipacija predstavlja servis za inteziviranje komunikacije između organa uprave, građana i zainteresovane javnosti tokom izrade akata javne politike, na pojednostavljen i praktičan način. Putem ovog servisa mladi, ali i svi građani, se mogu informisati o svim potrebnim detaljima za sprovođenje javne rasprave, konsultacija, učešća u radnim grupama i javnim obavještenjima. Osim toga, ovaj servis pruža mogućnost učestvovanja u procesu donošenja odluka putem slanja komentara na javnoj raspravi ili konsultacijama.

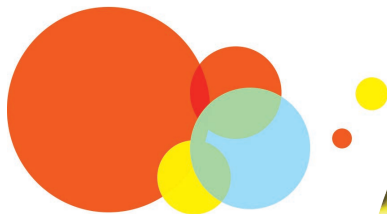
Komentare, sugestije i predloge mogu da unesu samo ulogovani korisnici portal eUprave.

Za više informacija o načinu funkcionisanja portala eParticipacija kao i o mogućnostima učešća građana u nekom društvenom procesu i donošenju odluka pogledati na zvaničnom sajtu: <https://www.euprava.me/eparticipacije>

INICIJATIVA

Inicijativa je akt kojim mladi i građani pokreću rješavanje određenih pitanja kod nadležnog organa opštine, radi razmatranja i odlučivanja o određenim pitanjima od interesa za stanovništvo u skladu sa zakonom. Inicijativu može podnijeti samo jedan građanin, a ukoliko se ne postupi po istoj, podnosilac inicijative može da se obrati predsjedniku opštine ili skupštine.

GRAĐANSKA INICIJATIVA

Građanska inicijativa je akt kojim se od nadležnih opštinskih organa traži donošenje novog ili promjena postojećeg akta kojim se uređuju značajna pitanja iz nadležnosti lokalne samouprave. Statutom se utvrđuju pitanja o kojima se može pokrenuti građanska inicijativa, potreban broj potpisa i druga pitanja od značaja za građansku inicijativu. Ukoliko nadležni organ ne prihvati građansku inicijativu, može se raspisati referendum u roku od 90 dana od dana donošenja odluke.

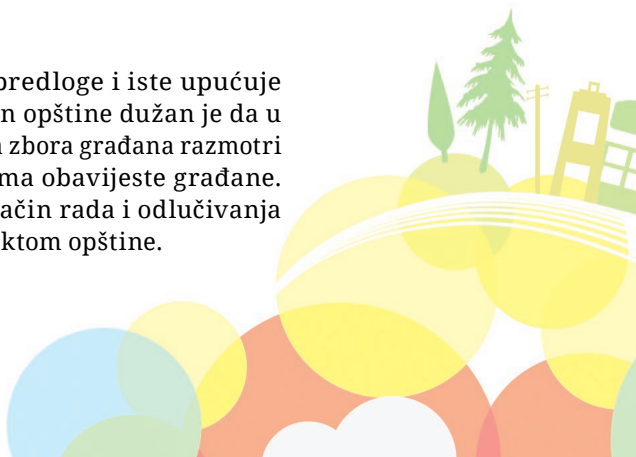
PORTAL “GLAS GRAĐANA- E-PETICIJE”

portal “Glas građana- e-peticije” je portal za prihvatanje građanskih inicijativa. Za prijavljivanje peticije neophodno je prikupiti 3.000 potpisnika peticije.

Za više informacija o ovom portal, njegovom cilju, kao i o aktuelnim peticijama i peticijama koje su u fazi isticanja pogledati na: <https://epeticije.gov.me/>

ZBOR GRAĐANA

Zbor građana usvaja zahtjeve i predloge i iste upućuje nadležnom organu. Nadležni organ opštine dužan je da u roku od 60 dana od dana održavanja zbora građana razmotri zahtjeve i predloge, kao i da o njima obavijeste građane. Način sazivanja zbora građana, način rada i odlučivanja uređuje se statutom ili posebnim aktom opštine.

MJESNI REFERENDUM

Na mjesnom referendumu građani sa dijela teritorije opštine izjašnjavaju se o pitanjima iz nadležnosti lokalne samouprave. Uslovi i način sprovođenja i pitanja o kojima će se građani izjašnjavati mjesnim referendumom utvrđuju se statutom.

OPŠTINSKI REFERENDUM

Opštinski referendum se može raspisati radi prethodnog izjašnjavanja građana na teritoriji opštine o pojedinim pitanjima iz nadležnosti lokalne samouprave u slučajevima, na način i po postupku utvrđenim statutom opštine, u skladu sa zakonom.

SAMOINICIJATIVNO GRAĐANSKO

NEVLADINE ORGANIZACIJE KOJE SPROVODE OMLADINSKU POLITIKU

Kroz članstvo, osnivanja i vođenje nevladine organizacije koje sprovode omladinsku politiku, jednom od tradicionalnih oblika učešća, mladi imaju priliku direktno da učestvuju u donošenju odluka. Nevladine organizacije koje sprovode omladinsku politiku su one koje u svojim statutima navode da je jedna od oblasti djelovanja - sprovođenje omladinske politike

Svako može postati član nevladine organizacije koja sprovodi omladinsku politiku. Ne postoje ograničenja da to mogu biti samo mladi ljudi, iako su u ovim organizacijama zastupljeni uglavnom mladi ljudi

Za više informacija o nevladinim organizacijama pogledajte na sledećim sajtovima: <http://dokumenta.me/> i <http://nvinfosfo.me/>.

UNIJA SREDNJOŠKOLACA CRNE GORE

Unija srednjoškolaca Crne Gore prema svom Statutu predstavlja krovnu organizaciju učeničkih parlamenata svih srednjih škola u Crnoj Gori. Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju, definisano je da se učenički parlament jedne škole sastoji od predstavnika svih odjeljenja te škole, čime je Unija srednjoškolaca Crne Gore i krovna organizacija svih srednjoškolaca, a njeni predstavnici su birani demokratskim putem od strane 83 delegata Nacionalne konferencije.

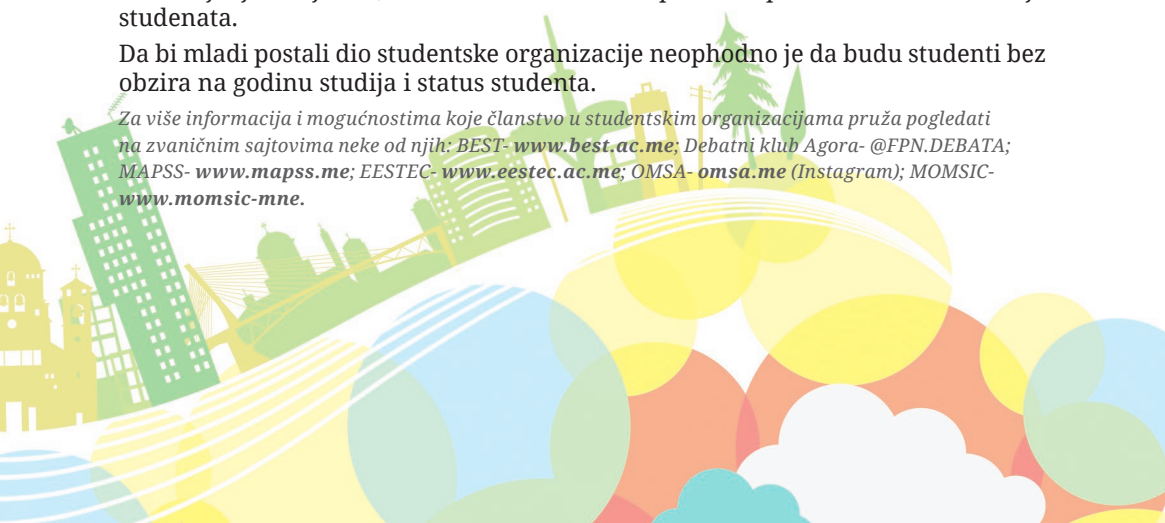
Za više informacija o učešću srednjoškolaca u procesima odlučivanja vezanim za sve aspekte njihovog života, sa akcentom na obrazovni sistem posjetiti njihovu zvaničnu fb stranicu <https://www.facebook.com/unijasrednjoskolaca/>

STUDENTSKE ORGANIZACIJE

Zakonom o visokom obrazovanju, propisano je da se Statutom fakulteta obezbjeđuje uspostavljanje jedne ili više organizacija koje zastupaju studente i doprinose zadovoljenju socijalnih, kulturnih i akademskih potreba i potrebi fizičke rekreacije studenata.

Da bi mladi postali dio studentske organizacije neophodno je da budu studenti bez obzira na godinu studija i status studenta.

Za više informacija i mogućnostima koje članstvo u studentskim organizacijama pruža pogledati na zvaničnim sajtovima neke od njih: BEST- www.best.ac.me; Debatni klub Agora- @FPN.DEBATA; MAPSS- www.mapss.me; EESTEC- www.eestec.ac.me; OMSA- [omsa.me](http://www.omsa.me) (Instagram); MOMSIC- www.momsic-mne.

UČEŠĆE MLADIH

PODMLACI POLITIČKIH PARTIJA

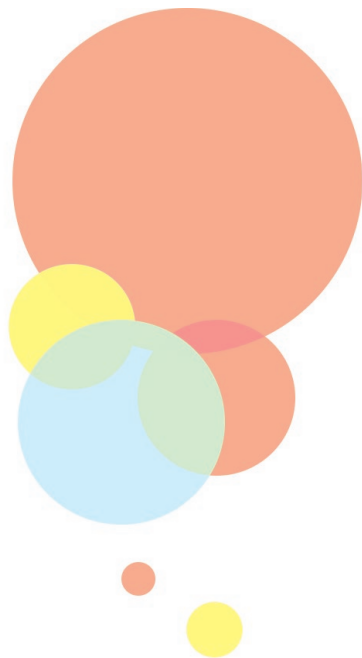
Predstavljaju najčešće podpartijske, rijetko samostalne organizacije, koje imaju mlade za osnovnu ciljnu grupu, a čiji je osnovni cilj politički aktivizam mladih. Članstvo u podmlatku prestaje navršavanjem 30 godina života. Organi mogu biti republički, gradski i opštinski. Generalno govoreći, podmlaci su otvoreni za saradnju sa različitim akterima.

Za više informacija o podmlacima političkih partija pogledati na zvaničnim sajtovima nekih od parlamentarnih stranaka u Crnoj Gori: DPS- <https://www.dps.me/me/statut-i-program-savjeta-mladih>; Demokratska Crna Gora - <https://demokrate.me/mlade-demokrate/>; Nova Srpska Demokratija - @KlubmladihNSD (fb); Socijaldemokrate CG- <http://www.omladina.sdcg.me/>; Mladi SNP-a- <http://snp.co.me/>, kao i na sajtovima ostalih političkih partija u Crnoj Gori;

NEFORMALNE GRUPE MLADIH

Neformalne grupe mladih su grupe mladih koji se samostalno organizuju i biraju radi zadovoljenja najvažnijih potreba svojih pripadnika. One nastaju spontano i povezuju ih uža interesovanja, u okvirima kojih djeluju svojim aktivnostima.

Neformalne grupe mladih često utiču na krajnje ishode određenih odluka poput neformalne grupe “Čempresari”.

Stavovi izraženi u ovoj
brošuri isključiva
su odgovornost **NVO CEDEM**
i ne održavaju nužno stavove
Ministarstva sporta i mladih.